

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kovács Imre ügyvéd (....) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) II. rendű, II.rendű felperes neve ... (III.rendű felperes címe) III. rendű és II.rendű felperes neve ... (III.rendű felperes címe) IV. rendű felpereseknek a Dr. Hergert Ibolya ügyvéd (fél címe 1) által képviselt A... H... B... Zrt. (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. október 24. napján kelt, 36.P...../2011/25. számú ítélete ellen a felperesek 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 1.800.000 (Egymillió-nyolcszázezer) forintot és ennek 2010. május 19. napjától a kifizetésig számított törvényes mértékű késedelmi kamatát.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 40.000 (Negyvenezer) forint + áfa összegű elsőfokú perköltséget és a III. és IV. rendű felpereseket kötelezi arra, hogy 15 napon belül külön-külön fizessenek meg az alperesnek 25.000 (Huszonötezer) forint + áfa összegű elsőfokú perköltséget. Az I. rendű felperes és az alperes ezt meghaladó költségüket maguk viselik.

A felperesek személyes költségmentessége miatt le nem rótt kereseti illetékről és az állam által meg nem fizetett szakértői díjról akként rendelkezik, hogy abból az alperes 309.900 (Háromszázkilencezer-kilencszáz) forint kereseti illetéket és 117.200 (Száztizenhétezer-kétszáz) forint szakértői díjat köteles megfizetni az államnak külön felhívásra, míg a fennmaradó 309.900 (Háromszázkilencezer-kilencszáz) forint kereseti illetéket és 117.200 (Száztizenhétezer-kétszáz) forint szakértői díjat az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek külön-külön 20.000 (Húszezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget, a III. és IV. rendű felpereseket pedig arra kötelezi, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül külön-külön 12.500 (Tizenkétezer-ötszáz) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 528.000 (Ötszázhuszonnyolcezer) forint fellebbezési illetékből az alperes köteles az államnak külön felhívásra 288.000 (Kétszáznyolcvannyolcezer) forintot megfizetni, míg a fennmaradó 240.000 (Kétszáznegyvenezer) forintot az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy az I. rendű felperesnek fizessen meg 1.674.000 forintot, ennek részösszegei után eltérő kezdőidőtől a kifizetésig számított törvényes mértékű késedelmi kamatát és 2013. november 1-től minden hónap 10. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 10.000 forint járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek bruttó 254.000 forint perköltséget. A járadékra vonatkozó rendelkezést előzetesen végrehajthatónak nyilvánította. Végül rendelkezett a felperesek személyes költségmentessége miatt le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett szakértői díj viseléséről.

A tényállásban megállapította, hogy 2010. május 18-án N...on az I. rendű felperes és élettársával, a II. rendű felperessel közös 22 hónapos gyermeke, a III. és IV. rendű felperések unokája, S... K... K... idegen hibás közúti balesetet szenvedtek. A gyermek a helyszínen életét veszítette. Az I. rendű felperes súlyosan megsérült, sérüléseit műtétekkel, fizioterápiával, gyógytornával és masszázssal kezelték. A balesettel összefüggésben 44 napot töltött kórházban. Az I. és II. rendű felpereseknek 2012. május 8-án leánygyermekük született.

A károkozó gépjármű kötelező felelősségbiztosítási szerződése alapján a felperesek kárukat az alperesnél jelentették be. Az alperes 2010. szeptember 1. és 2012. február 14. között az I. rendű felperesnek megfizetett összesen 1.428.453 forintot a vagyoni károk ellentételezésére, 200.000 forintot jogcím nélküli előlegként, továbbá 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést az elszenvedett sérülések miatt és 2.200.000 forintot hozzátartozói nem vagyoni kártérítés címén. Az utóbbi jogcímen a II. rendű felperesnek 2.200.000, a III. és IV. rendű felpereseknek személyenként 1.000.000 forintot utalt át és a nagyszülőknek 22.150 forintot állapított meg a gyászruhával kapcsolatosan. Valamint 2012. március 1. napjától háztartási és ház körüli kisegítés címén havi 8.000 forint járadékot állapított meg az I. rendű felperes javára és utalványozta a lejárt járadékot is.

A módosított kereset szerint az I. rendű felperes további vagyoni és nem vagyoni kártérítésre tartott igényt, a II., III, és IV. rendű felperések a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését kérték és valamennyien sírlátogatással kapcsolatos járadék megállapítására is igényt formáltak.

Az alperes a helytállási kötelezettségét elismerte, ugyanakkor a kereset elutasítását indítványozta, mert álláspontja szerint a felperesek felmerült és igazolt kárait megfizette.

Az elsőfokú bíróság a keresetet, utalva a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvényre, a Ptk. 345. § (1) bekezdésére, 355. § (1) és (4) bekezdésére részben alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperesnek megítélt 24.000 forint figyelmességi csomagdíjat, 76.000 forint közlekedési többletköltséget, a háztartási kisegítői járadékot felemelte havi 10.000 forintra és 74.000 forint lejárt járadék megfizetését is előírta. Az egyéb címeken előterjesztett vagyoni igényeket azonban nem találta alaposnak.

Részben helyt adott az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítésre irányuló keresetének is. Ennek során az igazságügyi orvosszakértői véleményre támaszkodva értékelte az I. rendű felperest a baleset folytán ért jelentős sérüléseket, a mindennapi életét közepes mértékben elnehezítő, végleges maradványállapotot, a 21%-os szervezeti egészségkárosodást, a 26%-os munkaképesség csökkenést és figyelembe vette azt is, hogy a baleset idején mindössze 23 éves volt. Mindezt mérlegelve megállapította, hogy sérült a testi épséghez, egészséghez való joga, amely a Ptk. 76. §-a szerint a személyhez fűződő jog sérelmét jelenti. Erre tekintettel a teljesített 2.200.000 forinton felül további 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan azonban a követelést elutasította. A megállapított összegek után késedelmi kamat fizetésére is kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest.

Okozati összefüggés és bizonyítottság hiányában elutasításra került valamennyi felperes sírlátogatással felmerült járadékigénye és figyelemmel az alperes által már teljesített fizetésekre az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a néhai S... K... K... halála miatt előterjesztett nem vagyoni kártérítési igényt sem. Utalt rá, hogy a bírósági gyakorlat többlettényállási elem megvalósulása esetén tart indokoltnak a kifizetettől magasabb kártérítési összeget. A pszichológus szakértői vélemény alapján megállapította, hogy az I. rendű felperesnél az eseményhez adekvátan illeszkedő elvárható, érzelmileg és indulatilag átélt gyászreakció nem volt, túlzott fegyelmi önkontrollal viseli a történeteket, amely veszélyes elhárító mechanizmusnak tekinthető. A második gyermekével kapcsolatban megnyilvánuló túlzott mértékű szorongás, féltés a nem kellően feldolgozott gyász következménye. Az I. rendű felperest mindez érzelmileg kiszikkasztja, a külvilágtól eltávolítja, személyiségét, szociális kapcsolatait beszűkíti. Szükséges lenne pszichoterápiás folyamat segítségével a gyász megélése és feldolgozása, ugyanakkor az együttműködése az erős elhárítás miatt nem várható el, így valójában a pszichoterápiára nem igazán alkalmas. A II. rendű felperest alapszemélyiségéből fakadóan gyermeke elvesztése aggodalmaskodóvá tette, hangulati életét deprimálta, életvitelét beszűkítette. Másodszülött gyermekével kapcsolatosan kényszeres jellegű és túlzott mértékben óvó, féltő viselkedés jellemzi. Mindez öröm és energia forrásait jelentős mértékben csökkenti. A gyermek egészséges pszichikus fejlődése érdekében szükséges lenne pszichoterápiás segítségnyújtás igénybevétele, ami akkor lenne igazán hatékony, ha a szülők párterápián együtt tudnának részt venni. Utalva az alperesi érvelésre és a Ptk. 340. § (1) bekezdésére kifejtette, miszerint nem hárítható át a kárnak az a része, amely abból származik, hogy az I. és II. rendű felperesek a kárenyhítési kötelezettségüknek nem tettek eleget, hiszen mind a saját, mind másodszülött gyermekük javát szolgálná a pszichoterápia igénybevétele.

A 2013 márciusában elvégzett pszichológus szakértői vizsgálat szerint a nagyszülők unokájuk elvesztését érzelmileg intenzíven megélték, gyászmunkájuk befejeződött, elhúzódó gyászreakció nem volt, pszichiátriai vagy pszichológiai kezelésre nincs szükségük. A IV. rendű felperest a történetek a mai napig érzelmileg érzékenyen érintik, de ezt képes kontrollálni, pszichikus állapotában szaksegítséget nem igényel. Így többlettényállási elem hiányában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes által személyenként kifizetett 1.000.000 forint alkalmas volt kárpótlásként a III. és IV. rendű felpereseknek az unokájuk elvesztésével kapcsolatban felmerült személyiségi jogi sérelmének a kompenzálására, ezért keresetük elutasításra került.

Az ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amiben annak megváltoztatásával a hozzátartozó elvesztése miatt az I. és II. rendű felperesek további 2.800.000-2.800.000 forint, a III. és IV. rendű felperesek további 500.000-500.000 forint nem vagyoni kártérítés és törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérték az alperest kötelezni.

A fellebbezés hangsúlyozta, hogy nem csak a gyermek elvesztése szörnyű, hanem annak módja is. Az I. és II. rendű felperesek családjában fiatalon történt ez a szomorú esemény, aminek nyomát egész hátralévő életükben viselni fogják, ebben az időmúlás sem hozott enyhülést. A balesetben az I. rendű felperes is megsérült és gyakorlatilag végigélte kislánya tragédiáját. Nyomatékkal hivatkoztak a pszichológus szakértő megállapításaira kiemelve, hogy az I. rendű felperes pszichoterápiára nem alkalmas, így nincs lehetőség a párterápiára sem és ezért a kárenyhítési kötelezettség megszegését nem lehet az I. és II. rendű felperesek hátrányára értékelni. Ilyen terápiára a hozzátartozóját elvesztett személy nem kényszeríthető, az pedig, hogy ezt valaki segítség nélkül önállóan próbálja feldolgozni, önmagában nem jelenti a kárenyhítési kötelezettség megszegését, főleg, ha erre szakértőileg alkalmatlannak minősül. Emellett az sem garantálható, hogy a kezelés pozitív eredménnyel járna. A megállapított összeg semmiképpen nem áll arányban az elszenvedett tragédia súlyával. Hivatkoztak a Pécsi Ítéltábla hasonló tényállású ügyben született döntésére, amit csatoltak is. Előadták, hogy második gyermekük születése nem annulálja a károkat és a hozzá fűződő viszonyukat is alapvetően befolyásolja a baleset, mely rányomja bélyegét egész hátralévő életükre.

A III. és IV. rendű felperesek utaltak a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatára, mely szerint nem vagyoni kár akkor állapítható meg, ha a hozzátartozó személyiségét jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan megváltozik, tehát nem feltétel a testi elváltozás, a pszichés vagy egyéb betegség bekövetkezése. Az életük megváltozott, unokájuk nélkül kell leélniük életük hátralévő részét. A III. rendű felperes unokája elvesztését érzelmileg intenzíven élte meg, a IV. rendű felperes részére az emlékek felkavaróak, szorongásra hajlamos. Az, hogy náluk mentális zavart vagy súlyos pszichés problémát nem lehetett megállapítani, nem jelenti, hogy a kifizetett nem vagyoni kártérítési összeg megfelelő és arányos lenne.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira tekintettel. Fenntartotta a már kifejtett jogi álláspontját. A hivatkozott döntést nem látta a jelen perben alkalmazhatónak arra tekintettel, hogy a felhívott jogesetben az elhunyt gyermek szüleinél patológiás gyászreakció volt kimutatható, mely 40-40%-os szervezeti egészségromláshoz vezetett náluk és egészségi állapotuk is jelentősen megromlott.

A másodfokú bíróság a határozatot a fellebbezés korlátai között bírálta felül. A fellebbezés a döntésnek az I. rendű felperes meghaladó vagyoni, illetve a testi épséghez és egészséghez való személyiségi jogi sérelemmel összefüggésben kért további nem vagyoni kártérítési követelését elutasító rendelkezéseit nem érintette, ezért ebben a körben az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett.

Az I. és II. rendű felperesek fellebbezése részben alapos, ezért tekintetükben a másodfokú bíróság az ítélet részbeni megváltoztatására látott indokot, a III. és IV. rendű alperesek fellebbezése azonban nem alapos.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

Kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges [(4) bekezdés].

A nem vagyoni kártérítés az általános személyiségvédelem eszköze, jogalapja valamely személyiségi jog megsértése, lényegében nem más, mint kárpótlás az elszenvedett sérelemért. Megállapításához a jogsérelem mellett arra is szükség van, hogy azzal okozati összefüggésben kompenzálásra szoruló kár, hátrány keletkezzen. A Ptk. idézett szabályai alapján megítélhető nem vagyoni kár vagyoni mércével mérhetetlen, pénzbeni ellenértéke nincs, így a szoros értelemben vett megtérítéséről nem beszélhetünk. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy a felmerült nehézségek hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodik, amely az elszenvedett sérelemért másnemű előnyt nyújt. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, az elvesztett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciót tölt be, mely a személyi sérelem, illetve hátrány kiegyensúlyozására szolgál pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. Az összegszerűség meghatározásánál figyelemmel kell lenni az eset összes körülményeire, különösen a jogsértés tárgyi súlyára, a tényleges következményekre és a kialakult bírói gyakorlatra is. Nem elvárás a hátrányok tételes kimutatása, hanem a bíróság a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadja az olyan hátrány bekövetkeztét, ami köztudomású tényként értékelhető. Minthogy a nem vagyoni kártérítés esetében fogalmilag kizárt

az összecszerűség konkrét bizonyításának a lehetősége, ezért meghatározása minden esetben a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés.

A másodfokú bíróság nem értett teljes mértékben egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával az elszenvedett hátrány és a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása értékelése tekintetében. A bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelése alapján megállapítható, hogy a baleset miatt az I. és II. rendű felperesek élethelyzete rossz irányban, hátrányosan változott meg. Gyermeük elvesztésével nem vitásan maradandóan sérült a teljes családhoz a Ptk. 76. §-ára visszavezethető joguk, hiszen a bekövetkezett baleset a további életükre közvetlenül és tartósan negatívan hat. Az I. rendű felperes képtelen az elvárható gyászreakció átélésére és túlzott önkontrollból fakadó veszélyes elhárító mechanizmusa miatt nem képes a külső segítség elfogadására, ezért nem róható a terhére, hogy nem veszi igénybe pszichológus szakember segítségét. A pszichoterápia csak együttműködő magatartás esetén vezethet sikerre, ez pedig az I. rendű felperes esetében a pszichológus szakértői vélemény alapján belső okokból kétséges.

Az I. rendű felperesnél kialakult állapot kihat a II. rendű felperesre is, mert az ő deprimált, beszűkült életvitele is szükségessé tenné pszichoterápiás segítségnyújtás igénybevételét, de a szakértő is arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez elsősorban akkor lehetne eredményes, ha a szülők együttesen párterápián vennének részt. Ennek lehetőségét azonban az I. rendű felperes belülről, személyiségéből fakadó, elhárító magatartása egyértelműen kizárja. Az is megállapítható ugyanakkor, hogy a baleset jelentősen negatív irányban befolyásolta a családi kapcsolatot is, hiszen annak következtében a szülők a második gyermekükkel szemben túlzottan aggodalmaskodóvá, féltővé váltak, ez olyan körülmény, ami elnehezítheti a felperesek további életvitelét. Mindezt mérlegelve, figyelemmel a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségre is, a másodfokú bíróság úgy találta, hogy az I. és II. rendű felperesek további 1.800.000 forint nem vagyoni kártérítésre tarthatnak igényt az elnehezült élethelyzetük hozzávetőleges kompenzálására. Ezt meghaladóan azonban igényük nem volt alapos.

A III. és IV. rendű felperesek fellebbezése ellenére sem látott indokot a másodfokú bíróság a nem vagyoni kár felemelésére. Tekintetükben nem talált olyan körülményt, többlettényállást, ami az alperes által már személyenként kifizetett 1.000.000 forint feletti nem vagyoni kártérítést megalapozna, a teljesített összeg mértéke nem mutat eltérést a perbeli baleset idején alkalmazott bírósági gyakorlattól sem. Esetükben nem állapítható meg tartósan elhúzódó gyászreakció vagy a gyász feldolgozhatatlansága. Unokájuk elvesztését érzelmileg intenzíven élték meg, de gyászmunkájuk befejeződött, pszichikailag felépültek, személyiségükben nem sérültek, kezelésre nem szorulnak. Erre tekintettel helytálló mérlegeléssel jutott az elsőfokú bíróság arra a megállapításra, hogy az alperes által teljesített összeg megfelelően ellensúlyozza az élethelyzetük időleges elnehezülését.

Az I. és II. rendű felperesek fellebbezésének részbeni eredményessége folytán megváltozott a pernyertesség és pervesztesség aránya, ez maga után vonja az ítélet megváltoztatását a perköltség tekintetében is. Figyelemmel az igényelt nem vagyoni kár részbeni megítélésére a pernyertesség aránya az I. rendű felperes esetében 50%-osnak, a II. rendű felperes esetében 60%-osnak tekinthető, míg a III. és IV. rendű felperesek teljesen pervesztesek maradtak. Ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a II. rendű felperes az alperestől perköltségre tarthat igényt, míg a III. és IV. rendű felperesek perköltséget kötelesek fizetni az alperesnek. Az I. rendű felperest és az alperest egymás felé fizetési kötelezettség nem terheli, hiszen pernyertességük és pervesztességük aránya azonos. A fizetendő ügyvédi munkadíjat a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és 4/A. §-a alapján határozta meg. Az ítélet részbeni megváltoztatása szükségszerűen kihatott a kereseti illeték és a szakértői díj viselésének az alperes és az állam közötti megoszlására is.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alkalmazásával a rendelkező részbe foglaltak szerint határozott.

Az I. és II. rendű felperesek fellebbezésük részbeni sikere folytán a másodfokú eljárásban 60%-ban tekinthetők pernyertesnek, míg a III. és IV. rendű felperesek vonatkozásában az alperes teljesen pernyertesnek minősül. Ennek folytán az áfával növelt ügyvédi munkadíj megfizetéséről a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdés és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján rendelkezett.

A felperesek személyes költségmentessége okán előzetesen le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15. § (1) és (3) bekezdésén, illetve 14. §-án alapul.

Budapest, 2014. június 5.

Dr. Lesenyey Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Pullai Ágnes s.k.
Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Békefiné dr. Mózsik

bíró

A kiadmány hitelül: